

Чжу Цзінтао. Джерела мотивації семантики передбачення/прогнозу в паремійних знаках російської і китайської мов.

У статті розглядається проблема вивчення категорії майбутнього як передбачення і прогнозу у двох аспектах: філософському й науковому; окрему увагу приділено міфолого-релігійному контексту дослідження сутності передбачення і прогнозу, який дав змогу припустити, що джерелом мотивації передбачення є забобони людини, а прогнозу – прикмети навколишнього світу.

Ключові слова: семантика передбачення/прогнозу, джерела мотивації, забобони, прикмети.

Zhu Jintao. Sources of Semantics of Prediction / Forecast Motivation in Proverbs Signs in the Russian and Chinese Languages.

The article deals with the study of the problem of future category as predictions and forecasts in two aspects: the philosophical and scientific ones. Special attention has been paid to myth and religious context in the study of the essence of foresight and forecast, which made it possible to assume that the source of motivation of the prediction is human superstitions and forecast are the omens of the environment.

Keywords: semantics of prediction / forecast, a source of motivation, superstitions, omens.

Швець А. І.

**Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова**

ПРЕДМЕТНО-НОМІНАТИВНА КЛАСИФІКАЦІЯ ОНІМІВ ТА МІСЦЕ В НІЙ ФОЛЬКЛОРНИХ ОНІМІВ

У статті розглянуто прагнення ономастів розробити оптимальну класифікацію онімів, наведено як найбільш коректну предметно-номінативну їх класифікацію, розроблену А. Суперанською; особливу увагу звернуто на такий розряд онімів, як фольклорні власні назви; проаналізовано фольклорні (зокрема казкові) оніми найменування як продукти міфологічної і художньої свідомості.

Ключові слова: власне ім'я, предметно-номінативна класифікація онімів, фольклорна ономастика, казковий онім.

Власні назви (оніми) є унікальними мовними знаками (К. О. Єлістратова, В. М. Калінкін, О. А. Карпенко, В. А. Кухаренко, Є. С. Отін, А. В. Суперанська та ін.), що засвідчує їхню білатеральну природу, тобто те, що вони мають і план вираження, і план змісту, які є важливими для ідентифікації носіями мови, а також у процесі його відтворення для адекватного сприйняття мовцями інших лінгвокультур (див. про це докладніше: Л. О. Белей, В. С. Виноградов, С. І. Влахов, Д. І. Єрмолович і С. Флорін та ін.). Саме дискусія навколо знакової природи онімів, їх семантики, яка триває в ономастиці й донині сприяла розробці різних класифікацій власних назв, що сягають ще античних часів, про що неодноразово зазначали різні дослідники, хто намагався вивчати цю проблему (Т. Гоббс, Г. Лейбніц, К. Лінней, Дж. С. Мілл).

Метою статті є аналіз предметно-номінативної класифікації онімів, розробленої А. В. Суперанською, та обґрунтування місця в ній фольклорних онімів.

Завдання:

- розглянути критерії систематизації онімів, запропоновані у предметно-номінативній класифікації А. Суперанської;
- проаналізувати джерела походження фольклорних онімів;
- розробити параметри для класифікації фольклорних онімів та визначити їх місце у наявних класифікаціях власних назв.

Об'єктом статті є різні погляди учених щодо класифікації онімів та поняття фольклорної ономастики.

Наукова новизна статті полягає в тому, що ономастичний казковий простір розглядається як фрагмент національної культури, давнього світогляду, що дозволяє виявити особливості духовного і життєвого досвіду різних народів. Оскільки власні назви, а фольклорні оніми найбільше відбивають всі названі процеси, то і казковий онім відтворює трансформацію звичаїв, традицій та уявлень кожного народу.

Найбільш активно ономасти намагалися систематизувати оніми в період жвавого обговорення цієї проблематики, який припадає на 70-роки ХХ століття. Так, зокрема у працях А. В. Суперанської [16, с. 144–145] пропонується **предметно-номінативна класифікація**, в якій наявні позначення класів різних об'єктів і відповідні їм ономастичні розряди: люди – антропоніми, географічні об'єкти – топоніми, рослини – фітоніми тощо.

Аналізуючи ономастичний простір, А. В. Суперанська виділяє:

- 1) реально існуючі імена;
- 2) об'єкти, створені фантазією людей, або імена вигаданих предметів;
- 3) об'єкти, існування яких передбачається, але ще не доведено;
- 4) об'єкти, створені творчістю художника [там само, с. 144–145].

Кожну з цих груп дослідниця поділяє на кілька розрядів.

1. Так, до реально існуючих об'єктів вона відносить: *антропоніми* (позначення людей у зв'язку з їх різними характеристиками); *зооніми* (народні назви тварин); *фітоніми* (народні назви рослин); *анемоніми* (власні імена вітрів, сезонів, стихійних лих); *космоніми*, *астроніми*, *астротопоніми* (загальноприйняті позначення частин небосхилу і небесних тіл, зони космічного простору, небесні тіла і їх часті); *хрононіми* (загальноприйняті позначення часу, точки і відрізки часу, а також, за уточненими класифікаціями Н. В. Подольської, власні імена окремих свят, заходів, кампаній [12, с. 162]; *ергоніми* (назви установ, підприємств, товариств, транспортних засобів); *позначення видів творів мистецтва* (імена-назви літературних, музичних, сценічних, кінематографічних, мальовничих, скульптурних творів); *позначення типів періодичних видань*; *документоніми* (позначення документів та їх видів); *хремотоніми* (позначення різних предметів); *товарні знаки*. Щодо останніх, то слід зробити уточнення: за своїми лексичними характеристиками вони схожі на номени (клас слів, який відноситься до номенклатури), але їхня відмінність лежить у сфері застосування. Якщо номени – це слова, що позначають предмети, з якими має справу наука і техніка, то товарні знаки – це слова, що позначають предмети, якими послуговуються споживачі [16, с. 211–212].

2. До об'єктів, створених фантазією людей, чи до імен вигаданих предметів А. В. Суперанська відносить міфоніми – позначення людей, тварин, рослин, народів, географічних і космографічних об'єктів, різних предметів, які насправді ніколи не існували. Т. С. Толчєєва назвала такі позначення сигніфікативними артефактами і розробила їхню класифікацію на основі “Міфології Британських островів” [17, с. 13–14]. На думку і А. В. Суперанської, і Т. С. Толчєєвої, міфоніми за своїми функціями (номінації та диференціації) тяжіють до антропонімів, але денотати цих власних імен локалізовані в різних вимірах: вигаданому і реальному [16, с. 96]. Але тут постає питання, що розуміти під реальним світом, а що під вигаданим, можливим, віртуальним тощо.

А. В. Суперанська за критерій такого розмежування обирає вигадку, тобто невідповідність актуалізованій дійсності. Проте з нею дискутує Н. В. Подольська в першому виданні “Словаря русской ономастической терминологии” [12, с. 124–125] навколо такого різновиду міфонімів, як теоніми (власне ім'я Божества в будь-якому пантеоні [там само, с. 131], які для вірян не належать до сфери вигаданого. Не

вирішеним залишається і питання щодо ідентифікації *агіонімів* – власних імен святих. Оскільки, як правило, канонізуються особистості, які колись реально існували, тому доцільніше цей клас онімів розглядати серед онімів-антропонімів, тобто у першому розряді. Водночас, агіоніми входять в ужиток церковної лексики, а тому тяжіють за виконуваними функціями до теонімів, тому часто їх розглядають як різновид останніх.

Натомість існує й інший погляд на знакову суть агіонімів. Зокрема, дослідниця православної релігійної лексики І. В. Бугаєва вважає невиправдано вузьким традиційне розуміння терміна “агіонім” як імені святого і пропонує вважати агіонімом “словосполучення, яке служить для іменування осіб або об’єктів, на яких спочиває благодать Бога через чин прославлення або освячення” [2].

У цьому випадку агіоніми мають свою класифікацію, яка представлена складною системою, до якої входять агіоантропоніми (власне імена святих), агіотопоніми, еортоніми (назви церковних свят), еклезіоніми (назви храмів і монастирів), іконіми (найменування ікон) і які складають ономастичний простір, об’єднаний значенням “святості”. Те, що Н. В. Подільська та інші дослідники називають агіонімом, тобто ім’я святого, І. В. Бугаєва пропонує називати агіоантропонімом, під яким розуміє апелютивно-антропонімічний комплекс, який служить для номінації прославлених християнських святих [там само]. Ці іменування найчастіше є ономастичною основою для номінації інших предметів і об’єктів, які належать до сакрального ономастикону або пов’язані з ним опосередковано. При цьому Борисевич О. А. відзначає, що такий погляд суперечить традиційному баченню ономастів, які все ж таки агіонім розглядають у розряді антропонімів, а еклезіоніми – як розряд топонімів [1, с. 420–424].

У процесі тривалих пошуків різних ономастів та як результат нових власних спостережень уже в 2-у виданні “Словаря русской ономастической терминологии” Н. В. Подольська уточнює тлумачення теоніма, запропоноване нею в згаданому першому виданні, розуміючи під ним власне ім’я божества в будь-якому Пантеоні [12, с. 124].

3. До об’єктів, існування яких припускається, але ще не доведено, А. В. Суперанська відносить *гіпотезіоніми*. Імена гіпотетичних об’єктів, за її спостереженнями, посідають проміжне положення між номінаціями реально існуючих і вигаданих об’єктів, “оскільки ті, хто їх вживає, впевнений у наявності їх денотатів, а останніх насправді немає [...]. Імена таких об’єктів не можуть належати ані до об’єктів (оскільки існування останніх не доведене), ані до образів (бо останні варіюють у надзвичайно широкому діапазоні і є занадто абстрактними)” [16, с. 143].

4. Об’єкти, створені творчістю художника, – *фіктоніми* (за А. В. Суперанською, який не набув поширення, а як його синонім закріпився термін *поетонім* (поетичне ім’я) (див. праці В. М. Калінкіна та його учнів).

Серед найновіших класифікацій онімів дослідники [18] розглядають типологію О. Ю. Карпенко (2006), яка з позицій когнітивної ономастики залежно від типів денотатів, способів їх пізнання й номінації, ментального лексикону встановила дев’ять фреймів онімної лексики: 1) антропонімічний, 2) топонімічний, 3) теонімічний, 4) ергонімічний, 5) зоонімічний, 6) космонімічний, 7) хрононімічний, 8) хрематонімічний та 9) ідеонімічний. Кожен фрейм складається з кількох субфреймів, або доменів. Ця типологія відповідає когнітивно орієнтованому підходу до концептуалізації різних фрагментів мовних картин світу, де оніми посідають важливе місце і виконують не меншу роль, ніж загальні назви.

Окрему проблему у класифікації, або ширше типології, онімного простору національно-мовних картин світу становлять власні найменування, які одночасно

можна розглядати і як артефакти другого (створені фантазією), і третього (гіпотетичні оніми), і четвертого розрядів (створені у творчості письменників, поетів) онімів, запропонованих А. В. Суперанською. Йдеться про фольклорні оніми, які є об'єктом не власне міфопоетичної, фентезійної, релігійної, біблійної чи художньої (поетичної), а **фольклорної ономастики**, яка є особливою підсистемою поетичної ономастики [11; 13].

На відміну від літературної ономастики, в якій надзвичайно важливою є індивідуальна творчість окремого автора, фольклорний твір перебуває на межі літературного твору, історичної оповіді та релігійних вірувань, тому онімія фольклору значно ближча, аніж літературна, до реальних імен [13]. Натомість, оперуючи загальнонародною системою імен, фольклорна ономастика має свої особливості.

Фольклорні жанри – самостійна, замкнена певними рамками категорія, найдавніші з них служили практичним, магічним цілям, частина з них мала побутове використання, що є важливим чинником системної організації фольклорного ономастикону [там само].

На думку Л. В. Поліщук, імена у фольклорі поліфункціональні, хоча спершу у переважній більшості жанрів вони виконували, безсумнівно, номінативну функцію. Іманентна природа фольклорних творів зумовлює постійну змінюваність власних назв, їх варіювання. Фольклорний твір – це щоразу творче відтворення (а до певної міри й перетворення) первісного тексту з урахуванням часу, території, особистості нового виконавця [там само].

У своїй роботі Л. В. Поліщук дійшла висновку, що ономастикон фольклорних творів – це здебільшого набір власних назв, що обслуговує конкретну ситуацію. А тому він безпосередньо пов'язаний з реальним на час виконання твору національним ономастикомом. Специфіка денотативного значення фольклорних онімів полягає в тому, що їх денотати – це переважно реальні особи, добре знані в певному комунікативному середовищі. Крім того, індивідуалізована, спрямована номінативність здебільшого не є обов'язковою для фольклорного найменування. Для народнопоетичних онімів характерною є їхня аутентичність. Наприклад, слов'янські автохтонні імена є відображенням загальних тенденцій національної системи називання в цілому. Вимальовується певний класифікаційний зразок фольклорних власних назв [13]. Така позиція простежуються у працях й інших дослідників, які закладали основи фольклорної ономастики, а також їх послідовників.

Загалом проблематику фольклорної ономастики порушували у своїх роботах відомі фразеологи і пареміологи Л. Г. Скрипник, В. Д. Ужченко, Н. С. Колесник, А. П. Коваль та ін. [6; 15].

Безпосередньо ж фольклорні оніми намагалися проаналізувати сучасні дослідники (І. О. Петрова, О. О. Порпуліт, Н. П. Фурист, О. В. Юдіна, Є. С. Якубовська та ін.) на матеріалах казкових сюжетів. Зокрема О. О. Порпуліт, Є. С. Якубовська досліджували ономастичний простір українських чарівних казок у зіставленні з російськими казками [14; 21].

Як зазначає О. О. Порпуліт, в чарівних казках зустрічаються два великі основні шари онімів: ті, що перевантажені семантикою, ті, що майже її позбавлені. До складу українського й російського казкового ономастикону входять давні, питомі слов'янські імена, що сягають язичницького світогляду наших предків, і новіші нашарування, пов'язані з церковно-християнською термінологією. Некалендарні імена і міфоніми, використані для найменування персонажів чарівних казок, складають одне ціле з давнім життєвим і духовним досвідом слов'ян – язичництвом.

Етимологічний аналіз слов'янських питомих власних назв допомагає розкрити й уточнити конкретні явища та їх атрибуцію в язичництві. Християнство, з'являючись у певного народу, завжди викликало суттєві зміни в його побуті, звичаях, його родинному і приватному житті, а також суспільстві. Змінюючи життя народу, нова релігія змінює його власні назви, дає йому свої [14, с. 5].

Новоутворені власні імена, за спостереженнями О. О. Порпуліт, служили символом нової віри, нового життя, нових прагнень і помислів. Але в той час, коли людина і суспільство, здається, пильно виконують устами християнського віровчення в житті приватному, у піснях, казках, легендах тощо (тобто у фольклорі) вони дотримуються колишніх вірувань і давнішніх переконань [там само, с. 6].

Давньоруські предки ще тривалий час після прийняття християнської віри жили за прадідівськими звичаями, обрядами і послуговувалися своїми традиційними питомими слов'янськими іменами, паралельно з якими побутували й канонічні імена. Чужі власні назви, запроваджені на Русі православною церквою, поступово входили і до народного життя, а потім – і до текстів усної народної творчості, зокрема і в чарівні казки.

У фольклорних текстах "асемантичні" християнські календарні антропоніми набували свою семантику, ім'я пов'язувалося з певним персонажем (головним чи другорядним), підлягало активним процесам місцевої адаптації, обростало народними повір'ями і забобонами. Саме внаслідок контамінації давньослов'янського іменника з церковно-християнським і утворився специфічний і неповторний *казковий ономастикон* [14, с. 6].

Зміна релігійної концепції зумовила і перебудову простору, що поділився на світ християн і невірних. Чарівна казка, завдяки своїй специфіці, просторові опозиції трактує вже як ціннісні. В українській і російській казковій оповіді кожному члену протиставлення приписується постійна позитивна чи негативна оцінка. Простір у казці є формальною системою для побудови різних, у тому числі й етичних моделей. Виникає можливість моральної характеристики казкових персонажів через відповідний їм тип художнього простору: "наше царство" функціонує як позитивний осередок, а "інше царство" – як негативний локус. Тобто, топоніми у чарівних казках є ознакою не тільки територіально-географічною, а й релігійно-моральною. Окрім того, членується казковий простір і у плані антропонімії і залежить від того, куди поміщає себе герой у певних ситуаціях [14, с. 5–7].

А засобом конкретизації літературно-казкового героя є його ім'я. Номінація персонажа пов'язана з народнопоетичним досвідом виявлення типових рис [4, с. 170], які відбивають міфологічну дійсність крізь призму народних уподобань [10, с. 36]. До того ж для первісних людей власне ім'я – це не просто сукупність звуків, "для них ім'я є частиною від цілого, як око або зуб. І тому вони вірять у те, що зловживання їхніх імен може завдати шкоди, і вони будуть страждати, так само, як від рани, нанесеної тілу" [20, с. 18]. Цей факт пояснює відсутність або типовість імен у більшості народних казок.

Цалапова О. М., вивчаючи природу власного імені як засобу семантичної конкретизації персонажа авторської казки, виявила, що найбільшу групу казкових антропонімів становлять лексико-семантичні номінаційні утворення (пропріативи з прикладкою), що характеризують домінанту героя за родом занять або приналежністю (Іван-царенко, Іван-королевич, Іван-мужичий син), а також як носія певних якостей (Іван-Побиван, Іван-богатир, Іван-дурень) [Цалапова].

У казці створюється особливий міф імені, адже без імені людина – "вічний в'язень самої себе, по суті, антисоціальна, некомунікабельна, несоборна і, отже, також

не індивідуальна” [8, с. 237]. У художньому творі ім'я персонажа несе підтекстову інформацію, яка є трансцендентальним метафізичним фактором ейдоса (конкретний ідеальний зміст) і логоса (метод ейдоса) [8, с. 117].

Казковий ономастикон характеризується такою ж специфікою власного імені. При цьому, Н. П. Фурист, яка аналізувала засоби інтимізації в англійських і українських казках про тварин, зазначає, що специфікою казкового тексту є більш висока, ніж у літературній ономастиці, частотність зоонімів при збереженні домінантної ролі антропонімів і топонімів. Зооніми є головними ономастичними конститuentами казок про тварин. Усі фольклорні зооніми поділяються за їх індивідуальним статусом (ім'я, стать, вік, зріст, тілесні аномалії, кольорова характеристика), за сімейним статусом (приналежність до родинних відносин), за становим статусом (станові належності) і за локалізацією (приналежність до свого / чужого простору) [19, с. 70].

Дослідниця розглядає казки про тварин як особливий тип мотивації казкового ономастикону як спосіб реалізації повідомлення, як передумову правильного декодування адресатом інтенції мовця та як складний устрій, що зберігає різноманітні коди, здатні трансформувати одержувані повідомлення й породжувати нові.

Н. П. Фурист дає такі класифікації ознак казки: міфологічне походження (вивчення бінарних опозицій, що не лише беруть участь у категоризації навколишнього світу, але й становлять основу систем, сформованих в архаїчній космології, на яких передусім ґрунтуються ритуали, ритуалізована поведінка й міфології); вживанням назв свійських та диких тварин (образи, характери та ситуації, в умовах яких вони діють і розкривають свою сутність, мають не буквальне, а лише переносне, алегоричне значення). В результаті дослідження Н. П. Фурист було визначено, що в основі фольклорної символізації і концептуалізації зоономіацій лежить протиставлення вічних чеснот добра і зла через порівняння людини і тварини, зокрема оцінного способу життя людини, її дій, вчинків, рис характеру, зовнішності, стосунків з іншими людьми тощо, а також співвіднесення тварин з різними реаліями, суб'єктами, об'єктами як реального, так і уявлюваного світів [19, с. 71–72].

На основі проаналізованого матеріалу можна зробити висновок, що основою дослідження онімів є, передусім, визначення конкретної класифікації для їх подальшого опису. Основною функцією онімів є виділення і ідентифікація конкретних ознак іменованого суб'єкта чи об'єкта.

Власні імена мають три основні джерела походження: перехід лексичної одиниці в ім'я власне, перехід імені власного з одного розряду в інший, запозичення іншомовних власних назв. Вони можуть бути створені й штучно. До онімів традиційно належать: антропоніми (власні імена людей), топоніми (власні імена географічних об'єктів), теоніми (власні імена божеств), зооніми (імена і клички тварин), астроніми (власні імена небесних тіл), космоніми (власні імена зон космічного простору і сузір'їв), фітоніми (власні імена рослин), хрононіми (власні імена відрізків часу, пов'язаних з історичними подіями), ідеоніми (власні імена об'єктів духовної культури), хрематоніми (власні імена об'єктів матеріальної культури) та ін.

Найбільш оптимальні критерії для класифікації онімів представлені А. В. Суперанською, яка виділяє: 1) реально існуючі імена; 2) об'єкти, створені фантазією людей, або імена вигаданих предметів; 3) об'єкти, існування яких передбачається, але ще не доведено; 4) об'єкти, створені творчістю художника.

Фольклорний ономастичний простір загалом і казковий зокрема наповнений переважно онімами, що називають об'єкти та суб'єкти, вигадані свідомістю людини. У

фольклорній ономастиці ефективність вживання різних імен тісно пов'язана з національною традицією.

Перспективами подальших досліджень є розкриття мотивації фольклорних онімів, джерел їхньої лінгвокультурної інформації та критеріїв класифікації у жанрі казки.

Л і т е р а т у р а

1. *Борисевич О. А.* Экклезионимы как разновидность урбанонимов в современной ономастической системе / О. А. Борисевич // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия "Филология. Социальные коммуникации". – 2011. – Т.24 (63). – № 4. – Ч. 1. – С. 420–424.
2. *Бугаева И. В.* Обозначения святости в ономастическом пространстве русского языка [Электронный ресурс] / Ирина Владимировна Бугаева. – Режим доступа : <http://www.portalslovo.ru/philology/37388.php?PRINT=Y> 7.05.2011. 21.59.
3. *Гоббс Т.* Избранные произведения / Томас Гоббс. – М. : Мысль, 1989. – 627 с.
4. *Жайворонок В.* Українська етнолінгвістика : нариси : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Віталій Жайворонок. – К. : Довіра, 2007. – 262 с.
5. *Коваль А. П.* Життя і пригоди імен / А. П. Коваль. – К. : Вища школа, 1988. – 237 с.
6. *Колесник Н. С.* Імена в народній пісні // Літературна ономастика української та російської мов: взаємодія, взаємозв'язки / Н. С. Колесник, Л. В. Чувашова. – К., 1992. – С. 53-59.
7. *Лейбниц Г.* Сочинения в четырех томах / Готфрид Вильгельм Лейбниц. – М. : Мысль, 1982. – Т. 2. – 686 с.
8. *Лосев А. Ф.* Философия имени / Лосев Алексей Федорович. – М. : Изд-во МГУ, 1990. – 270 с.
9. *Милль Д.* Система логики силлогистической и индуктивной / Джон Стюарт Милль. – М. : Ленанд, 2011. – 832 с.
10. *Молотаєва Н. В.* Художній образ у дзеркалі етносу : М. Лермонтов, Т. Шевченко (лінгвосемиотичний аспект) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук : спец. 10.02.02 „Російська мова” / Н. В. Молотаєва. – К., 1996. – 36 с.
11. *Петрова И. А.* Парадигматические отношения имен собственных и способы ономастической номинации героев в фольклорном тексте : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Ирина Александровна Петрова. – Волгоград, 2001. – 210 с.
12. *Подольская Н. В.* Словарь русской ономастической терминологии / Подольская Наталья Владимировна. – М. : Наука, 1988. – 192 с.
13. *Поліщук Л. В.* Специфіка фольклорної (поетичної) ономастики [Електронний ресурс] / Л. В. Поліщук. – Режим доступа : <http://www.rusnauka.com/NIO/Philologia/polischuk.doc.htm>.
14. *Порпуліт О. О.* Ономастичний простір українських чарівних казок (у зіставленні з російськими казками) : автореф. дис. ... канд. філол. наук / О. О. Порпуліт. – Одеса, 2000. – 19 с.
15. *Скрипник Л. Г.* Власні імена людей / Л. Г. Скрипник, Н. П. Дзятківська. – К., 1986. Ужченко В.Д. Народження і життя фразеологізму. – К., 1988.
16. *Суперанская А. В.* Общая теория имени собственного / Суперанская Александра Васильевна. – М. : Наука, 1973. – 366 с.
17. *Толчєєва Т. С.* Контенсивна типологія сигніфікативних артефактів у різносистемних мовах : автореф. дис. На здобуття наукового ступеня доктора філол. наук : спец. 10.02.15 "Загальне мовознавство" / Толчєєва Тетяна Станіславівна. – К., 2010. – 34 с.
18. *Торчинський М. М.* Структура, типологія і функціонування онімної лексики української мови : дис. ... доктора філол. наук : 10.02.01 / М. М. Торчинський. – К., 2010. – 502 с.
19. *Фурист Н. П.* Лінгвокультурні особливості інтимізації в англійських та українських фольклорних текстах (на матеріалі казок про тварин) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.17 / Наталія Петрівна Фурист. – К., 2011. – 201 с.
20. *Шинкаренко В. Д.* Смысловая структура социокультурного пространства: миф и сказка / В. Д. Шинкаренко. – М. : КомКнига, 2005. – 208 с.

21. Якубовская Е. С. Ономастическое пространство русских и украинских волшебных сказок / Я. Е. Якубовская // Літературна ономастика української та російської мов : взаємодія, взаємозв'язки. – К., 1992.

Швец А. И. Предметно-номинативная классификация онимов и место в ней фольклорных онимов.

В статье рассмотрены стремления ономастов разработать оптимальную классификацию онимов, приведена как наиболее корректная предметно-номинативная их классификация, разработанная А. Суперанской; особое внимание уделено такому разряду онимов, как фольклорные имена; проанализированы фольклорные (в частности, сказочные) онимные наименования как продукты мифологического и художественного сознания.

Ключевые слова: имя собственное, предметно-номинативная классификация онимов, фольклорная ономастика, сказочный оним.

Shvets A. I. Subject-Nominative Classification of Onims and the Place of Folk Onims in it.

The article deals with the onomastics researchers' intention to develop their optimal classification of onims given as their most correct subjectively nominative classification given by A. Superanska; special attention has been paid to such category of onims as folklore proper names; folklore, especially fairy tales', names as products of mythological artistic consciousness have been analyzed in the article.

Keywords: proper names, subject-nominative classification of onims, folklore onomastics, a fairy tale onim.

Шевчук О. В.

Запорізький національний університет

ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОСЕСИВНОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ ПОСЕСИВНО-СУБСТАНТИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

У статті досліджено засоби реалізації посесивності за допомогою посесивно-субстантивних конструкцій в англійській та українській мовах. Виявлено відмінності посесивних предикативних і субстантивних конструкцій англійської мови, розглянуто проблему вибору вживаності посесивно-субстантивних конструкцій в англійській мові; розкрито особливості функціонування посесивно-субстантивних конструкцій в англійській та українській мовах.

Ключові слова: засоби реалізації, посесивно-субстантивна конструкція, посесивні відношення, предикативні конструкції.

У сучасній лінгвістиці представлені різні підходи до розгляду семантико-граматичної категорії посесивності, які включають опис самого феномена, його властивості, взаємодію з іншими мовними категоріями тощо [1; 2].

Актуальність цього дослідження зумовлена необхідністю подальшого вивчення найбільш суперечливої проблеми розмежування двох сфер явища посесивності: приналежності й неприналежності. Тут провести чітку межу практично неможливо, оскільки межі особистої сфери людини (також мікросвіт, біокультурний простір), якій на рівні мови відповідає сфера неприналежності, досить рухливі й залежать як від об'єктивних особливостей даної культури, так і від суб'єктивного світосприйняття мовця, коли об'єктивна неприналежність розглядається ним як невід'ємна частина особистої сфери.

Метою статті є визначення засобів реалізації посесивності за допомогою посесивно-субстантивних конструкцій в англійській та українській мовах взагалі та аналіз відмінностей предикативних і субстантивних конструкцій англійської мови